

A Debreceni Ítéltábla Debrecenben, a 2026. január 19. napján megtartott tanácsülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A jelentős értékre elkövetett rablás büntettének kísérlete és más bűncselekmény miatt Terhelt1 vádlott ellen indított büntető ügyben a Nyíregyházi Törvényszék 2025. július 7. napján kihirdetett 4.Bf.110/2025/10. számú végzését hatályon kívül helyezi és a törvényszéket a másodfokú eljárás lefolytatására utasítja.

A végzés ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

[1] A Nyíregyházi Törvényszék, mint másodfokú bíróság a rendelkező részben írt - nyilvános ülésen meghozott - végzésével a Nyíregyházi Járásbíróság 2024. november 27. napján kihirdetett 21.B.265/2023/88. számú ítéletét a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 608. § (1) bekezdés f) pontjában írt abszolút eljárási szabálysértésre hivatkozással hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasította. A hatályon kívül helyezés indokaként a Be. 608. § (1) bekezdés f) pontját jelölte meg, miszerint abszolút eljárási szabálysértés valósul meg ha az elsőfokú ítélet indokolása a rendelkező résszel teljes mértékben ellentétes.

[2] A törvényszék végzését az ügyész tudomásul vette, az ellen Terhelt1 vádlott védője jelentett be fellebbezést.

[3] A Debreceni Fellebbviteli Főügyészség a Bf.307/2025/2. számú átiratában indítványozta, hogy a Debreceni Ítéltábla a Be. 628. § (1) bekezdés a) pontja szerinti tanácsülésen eljárva a Be. 630. § (1) bekezdése alapján a Nyíregyházi Törvényszék végzését hagyja helyben. A fellebbviteli főügyészség átirata szerint a másodfokú bíróság helytállóan helyezkedett arra az álláspontra, hogy az ügyben eljáró elsőfokú bíróság a tényállás 1. pontjában a vádirattal egyező, a rablás büntette törvényi tényállását megvalósító vádlotti magatartást rögzített, ezzel ellentétben azonban az ítélet rendelkező részében a vádlottat e vád alól felmentette, amellyel megvalósította a Be. 608. § (1) bekezdés f) pontjában írt eljárási szabálysértést. Utalt arra a fellebbviteli főügyészség, hogy a másodfokú bíróság helyesen jutott arra a következtetésre, hogy ugyan a felülbírálat teljeskörű, tehát lehetősége lett volna az elsőfokú ítéletben rögzített tényállás részbeni megalapozatlanság miatt történő korrigálására, erre azonban akkor kerülhet sor, ha az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása koherens, ellentmondástól mentes, mind a megállapított tényállásból, mind a jogi indokolásból egyaránt a felmentés vagy a bűnösség megállapítása következik. Ezek hiányában az érdemi felülbírálat akadályba ütközött.

[4] Az ítéltábla a hatályon kívül helyező végzés elleni védői fellebbezést a Be. 628. § (1) bekezdés a) pontja alapján tanácsülésen bírálta el.

[5] A fellebbezés alapos.

[6] Elsődlegesen rögzítendő, hogy a vádlott védőjének jogorvoslata a Be. 627. § (1) bekezdés a) pontjában írtakra figyelemmel joghatályos, mert a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Be. 608. § (1) bekezdésében meghatározott eljárási szabálysértésre

hivatkozva helyezte hatályon kívül, utasítva az elsőfokú bíróságot új eljárásra. A perorvoslati jogot a védő részéről a Be. 627. § (4) bekezdésében írt személyi- és tárgyi korlát sem zárja ki.

[7] A Be. XVII. részében szabályozott eljárásban a jogorvoslat tárgya kizárólag a másodfokú (vagy harmadfokú) bíróság hatályon kívül helyező végzése és a fellebbviteli bíróság ahhoz vezető eljárása. Az eljárás célja pedig annak vizsgálata, hogy a megtámadott végzés törvénsértő-e. A hatályon kívül helyező végzés elleni fellebbezés elbírálásakor azt kell megítélni, hogy az érdemi határozathozatal feltételeinek hiányáról – és ezért a hatályon kívül helyezésről – a másodfokú bíróság helyesen vagy indokolatlanul rendelkezett. E felülbírálat elsősorban valójában nem ügy, nem írat, hanem túlnyomó részt határozatvizsgálat (Kúria EBH2019. B.9. [33]-[35] bekezdés, Kúria Bhar.III.1.436/2018/8. [35]-[36] bekezdés), mely során az döntendő el, hogy az érdemi határozathozatal feltételeinek hiányáról (fakadjon az perjogi vagy ténybeli okból) és ezért a hatályon kívül helyezésről a másodfokú bíróság helyesen vagy indokolatlanul rendelkezett (BH2021. 69.). A revízió során azt is ellenőrizni kellett, hogy maga a másodfokú bíróság nem vétett-e abszolút eljárási szabálysértést. A válasz jelen ügyben nemleges, a másodfokú bíróság az eljárást a perrendi szabályok megtartásával folytatta le, a Be. 608. § (1) bekezdés a)-h) pontjaiban megjelölt semmisségi ok nem volt észlelhető.

[8] A felülbírálat ezt követően annak megállapítására irányult, hogy fennálltak-e a hatályon kívül helyezés törvényi előfeltételei vagy sem.

[9] A törvénszék a hatályon kívül helyezést azzal indokolta, hogy az elsőfokú bíróság a Be. 608. § (1) bekezdés f) pontjában írt abszolút eljárási szabálysértést valósított meg, mivel az elsőfokú ítélet a rendelkező résszel teljes mértékben ellentétes. Az elsőfokú bíróság ugyanis a tényállás 1. pontjában a vádirattal egyező, a rablás büntette törvényi tényállását megvalósító vádlotti magatartást rögzített, ezzel ellentétben azonban az ítélet rendelkező részében a vádlottat ezen vád alól felmentette. A törvénszék megállapítása szerint tehát az elsőfokú bíróság nem is a Be. 609. § (2) bekezdés d) pontjában megvalósított relatív hibát vétett az indokolási kötelezettség megsértése körében, hanem a mérlegelést kizáró abszolút indokolásbeli hibát.

[10] Amennyiben a hatályon kívül helyezés indoka a Be. 608. § (1) bekezdésében meghatározott eljárási szabálysértés, úgy az vizsgálandó, hogy a megjelölt feltétlen eljárási szabálysértés valóban megvalósult-e, így ezen feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező ok vizsgálata az elsődleges.

[11] A Be. 608. § (1) bekezdés f) pontja értelmében a másodfokú bíróság nem ügýdöntő végzésével hatályon kívül helyezi az elsőfokú bíróság ítéletét és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasítja, ha az elsőfokú ítélet indokolása a rendelkező résszel teljes mértékben ellentétes. Valójában a Kúria által kialakított bírói gyakorlat a rendelkező rész és az indokolás ellentétét csak a leg súlyosabb hibák esetén látja megállapíthatónak, így ez az eljárási szabálysértés kizárólag akkor állapítható meg, ha az ellentét az úgynevezett büntetőjogi főkérdések, tehát a bűnösség megállapítása, a felmentés, az eljárás megszüntetése, a cselekmény jogi minősítése vagy a büntetés kiszabása, illetve az intézkedés alkalmazása tekintetében áll fenn a határozat indokolása és a rendelkező része között. Ebben a körben a Nyíregyházi Törvénszék ítéletének [35] bekezdésében helyesen hivatkozott a Kúria BH2024. 230. számú döntésében közzétett határozatára. Ezen tág megfogalmazás is azonban még tovább szűkítendő, hiszen ezen megállapítás alapján még arra a következtetésre is lehetne jutni, hogy a bíróság helytelen minősítése vagy bármilyen elírás esetén az abszolút hatályon kívül helyezési ok megvalósul. Éppen ezért szükséges ugyanezen – a törvénszék által is idézett - határozat alapján vizsgálni, hogy az eljárási jogi hiba miben valósult meg. Ellentét áll fenn az ítélet rendelkező része és indokolása között, ha az ítélet rendelkezéseinek nincs indokolása, nem lehet megállapítani, hogy az elsőfokú bíróság mire alapította a

döntését, és ezért a határozat felülbírálatra alkalmatlan (BH2024. 230. [50] bekezdés). Erről van szó például, ha az ítélet a rendelkező részét (kisíteleket) foglalta csak írásba a bíróság, az indokolást azonban nem (Kúria Bfv.II.283/2022/13.), illetve a kihirdetett kisítelekben foglalt büntetéstől eltérő büntetést tartalmaz az írásba foglalt ítélet (EBH2018. B.12.).

[12] Akkor is ezen eljárási hiba valósul meg, ha a bíróság ítéletének rendelkező része, bár a terhelttel szemben büntetés kiszabását tartalmazza – a büntetőjogi felelősség megállapítását, a bűncselekmény megnevezését és jogszabályi alapját mellőzi, noha az indokolás a bűncselekmény elkövetését megállapítja (Kúria Bfv.II.125/2020/7., BH2024. 230. [51]).

[13] Ugyancsak ez ok megállapítására ad alapot az is, ha a bűnösség kimondásáról szóló rendelkezéshez tartozó tényállás, vagyis a rendelkezés ténybeli alapja teljes egészében hiányzik (Kúria Bfv.I.624/2021/13., Bfv.III.777/2020/9., Bfv.III.339/2022/10.). A BH2017.324. számú eseti döntés alapján az állapítható meg, hogy a bírói gyakorlat feltétlen hatályon kívül helyezéshez vezető eljárási szabálysértésként tekint a ténybeli alapok nélküli elítélésre, azaz arra, ha a bűnösség kimondásáról szóló rendelkezéshez tartozó tényállás hiányzik. Ilyenkor állapítható meg a bírói gyakorlat alapján az, hogy az ítélet indokolása a rendelkező résszel ellentétes [Be. 608. § (1) bekezdés f) pont].

[14] Az ítélet indokolása teljes mértékben ellentétes a rendelkező résszel akkor is, ha a bíróság a tényállásban a vádirattal egyező bűncselekmény elkövetését leíró eseménysort rögzít, mely bűncselekmény tényállásszerű ismérveit, eredményeit is tartalmazza, azonban ehhez képest az ítélet rendelkező részében a terheltet az ellenük emelt vád alól felmenti (BH2016. 328.).

[15] A Kúria Bfv.II.477/2020/9. számú döntése szerint az indokolás és a rendelkező rész közötti teljes ellentétet jelent, ha az ítélet rendelkező része nem tartalmaz rendelkezést a vád tárgyává tett bűncselekmények egyikéről, noha az ítélet indokolása szerint a bíróság a terheltet valamennyi bűncselekmény vádjára alól felmentette. Továbbra is él tehát az a bírói gyakorlat, hogy indokolási kötelezettség megszegése csak akkor eredményez feltétlenül hatályon kívül helyezést és felülvizsgálatot is megalapozó eljárási szabálysértést, ha a megtámadott határozat indokolása tény- vagy jogkérdés tekintetében oly mértékben hiányos, hogy abból nem állapítható meg, hogy a bíróság mire alapozta a döntését.

[16] Kúria Bfv.III.885/2021/5. számú határozat is rögzíti, hogy a főkérdésben való ellentétnek az a lényege, hogy nem dönthető el a bíróság akarata. A rendelkező rész és az indokolás közti ellentét az ítéletnek azért semmisségre vezető hibája, mert ezzel ellentmondás esetében nem állapítható meg, hogy a bíróság valójában milyen döntést hozott, azaz hogy a terhelt bűnösségének megállapításáról vagy felmentéséről kívánt határozni, illetve az sem, hogy ezt mire alapozta (Kúria Bfv.885/2021/5.).

[17] Jelen ügyben a Nyíregyházi Járásbíróság öt tárgyalási napon lefolytatott bizonyítási eljárást követően jutott arra a következtetésre, hogy a vád tárgyává tett Btk. 365. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző és a (3) bekezdés e) pontja szerint büntetendő rablás bűntettének kísérlete miatt emelt vád alól Terhelt1 vádlottat felmenti. A Nyíregyházi Járásbíróság egyébként példaértékű igényességgel meghozott ítéletében [4] ponttól rögzíti a vádirat 1. pontja szerint vád tárgyává tett bűncselekményt, majd a bírói akarat egyértelművé tétele érdekében a [26] bekezdéstől az ezzel ellentétesen, a bíróság által megállapított tényállást. A Be. 561. § (3) bekezdése rögzíti az ügydöntő határozat indokolásának a tartalmi elemeit, mely a vádra történő utalást, a vád szerinti minősítést rögzíti, illetve csak szükség esetén írja elő a vádirati tényállás lényegének az ismertetését (Be. 561. § (3) bekezdés a) pontja).

[18] Az elsőfokú bíróság éppen a bírói akarat egyértelművé tétele érdekében külön is rögzítette a bíróság által megállapított vádirathoz képesti eltérő tényállást. Ezen tényállásban éppen a bírói akarat egyértelművé tétele érdekében a vádhoz képest dőlt betűvel is rögzítette a [33] bekezdésben, hogy az eljárás során az nem nyert bizonyítást, hogy sértettl 2022. május 18. napján nagyobb összegű, lakásvásárlásból származó készpénze kapcsán Terheltl vádlott elhatározta, hogy megszerzi tőle ezen összeget.

[19] Ugyancsak a vádirati tényálláshoz képest a [40] bekezdésben dőlt betűvel jelezve az eltérést rögzítette, hogy a gépkocsi csomagtartójánál álló személy volt az, aki a sértett után szaladt, azaz ellentétben a vádirati tényállástól nem rögzítette azt, hogy ez a személy Terheltl vádlott lett volna.

[20] A [41] bekezdésben ugyancsak kiemelve az eltérést, rögzítette a tényeket a járásbíróság és azt állapította meg, „az elkövető a kerékpár kormányának bal oldaláról a sértett tulajdonát képező fekete színű hátizsákját elvette, melybe a sértett próbált belekapaszkodni, de a vádlott azt kirántotta a sértett fogásából”. Ezen bekezdésben is egyértelmű a járásbíróság által megállapított bírói akarat, ugyanis kivette a vád tárgyává tett mondatból Terheltl nevét, az ő nevesítését és a Terheltl vádlott szófordulatot egyébként dogmatikailag kifogástalanul elkövetőként rögzítette a mondat elején. Az kétségtelen, hogy a mondat második felében helytelenül benne maradt a vádlott szó, bár a vádlott nevét nem nevesíti, ami nyilvánvaló leírási, illetve átírási hiba.

[21] Látható ugyanis, hogy a járásbíróság a vádbeli tényállást törekedett pontosan átírni, de leírási hibából adódóan a mondat második felében dogmatikailag tévesen a vádlott szó maradt az átírt elkövető szó helyett. A mondat első feléből, illetve a megelőző bekezdésből is egyértelmű, hogy a bíróság itt az ismeretlenül maradt elkövető cselekvőségét írja le és csupán leírási hibából, és nem a bírói akarat felismerhetetlenségéből adódóan maradt a [41] bekezdésében az a szó, hogy „a vádlott”. A bírói akarat egyébként az indokolásnak a tényállás indokolását tartalmazó részéből is kétséget kizáróan megállapítható, hiszen az egyébként kifogástalanul követhető bizonyítékértékelés mellett a járásbíróság az ítélet [141], [142] bekezdésében egyértelműen rögzíti, hogy nem lehetett tényekkel alátámasztani azt, hogy Terheltl volt az, aki a helyszínen várta a sértettet és a sérelmére elkövethette a bűncselekményt.

[22] Ugyancsak ezt rögzíti a [142] bekezdésben, mely szerint nem került megcáfолásra a vádlott védekezése, a feltárt bizonyítékok és a megállapított tények tükrében. Ez a vádlotti védekezés pedig arra irányult, hogy a vádlott nem követte el a terhére rótt bűncselekményt.

[23] Megjegyzi egyébként az ítéltábla, hogy a járásbíróság az ítéletének indokolásában kifogástalanul rögzíti a bizonyítás eredményét, minden egyes bizonyítási eszköz kapcsán rögzíti a bírói meggyőződést, így azt, hogy mely sértett, tanú vallomását fogadta el, mi az, ami alátámasztja, esetleg cáfolja a vádlotti védekezést, mi volt az, amit személyes meggyőződés alapján tapasztalt, így a tárgyaláson, illetve kamerafelvételek alapján.

[24] Szükséges kiemelni, hogy a Nyíregyházi Járási Ügyészség a fellebbezésében egyébként figyelemreméltó érvrendszerrel vezeti le azt, hogy az ügyben beszerzett bizonyítékokat az ügyészség a maga részéről hogyan értékelné. Ehhez képest a bíróság által is értékelt és mérlegelt bizonyítékokat egyenként végig véve indítványozott eltérő következtetést levonni és az általa állított Be. 593. § (1) bekezdés a) pontja szerinti részleges megalapozatlanság kiküszöbölését indítványozta a másodfokú eljárásban. Mindez azért

lényeges, mert maga az ügyesség sem utalt arra (ilyen az ítéletből sem állapítható meg), hogy teljes megalapozatlanságban szenvedne az ítélet, ami a Be. 610. § alapján szükségszerűen hatályon kívül helyezéshez vezet.

[25] A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Főügyesség Bf.600/2023/8. számú átiratában már a Be. 608. § (1) bekezdés g) pontja alapján indítványozta a bíróság ítéletének a hatályon kívül helyezését, amely hatályon kívül helyezési okról egyébként a Nyíregyházi Törvényszék kifogástalanul állapította meg ítéletének [32] bekezdésében, hogy nem valósult meg, az fel sem merülhet. A Be. 608. § (1) bekezdés g) pontja szerinti hatályon kívül helyezési ok ugyanis akkor valósul meg, ha az ítélet szóbeli indokolása során elhangzott és az írásba foglalt ítélet tényállási elemei a bűncselekmény minősítését befolyásoló mértékben térnek el egymástól, és a fellebbezést a Be. 583. § (3) bekezdése alapján jelentették be, vagy az eltérés a Be. 584. § (2) bekezdése szerinti fellebbezés esetén a fellebbezéssel nem érintett cselekményre vonatkozik. Mindebből következik tehát, hogy ezen hatályon kívül helyezési ok csak az úgynevezett korlátozott fellebbezés bejelentése esetén értelmezhető, amikor a tényállás rögzül és a felülbírálat is korlátozott lesz. Jelen ügyben azonban teljeskörű felülbírálat szabályai hasonló hibák kiküszöbölésében nem akadályozhatták a másodfokon eljáró bíróságot.

[26] Ezen hatályon kívül helyezési okkal kapcsolatban szükséges utalni arra, hogy az egymásra épülő és egymástól függő elemekből álló rendszerben okoz funkciózavart, ha az írásba foglalt határozatról megállapítást nyer, hogy az oly mértékben tér el a szóbeli indokolástól, mely a jogorvoslati nyilatkozat megtételét jelentősen befolyásolta, hogy a felülbírálat, annak korlátozottsága folytán megoldhatatlan akadályba ütközik. A másodfokú bíróság nincs elzárva attól még korlátozott felülbírálat során sem, hogy a javítás keretein túl nem haladó hibákat kijavítsa, azonban az eltérés elérheti azt az érdemi mértéket, mely során a felülbírálat a másodfokú bíróság által nem orvosolható akadályba ütközik, ez a hiba jellegére tekintettel pedig olyan, amelyet a másodfokú bíróságnak hivatalból kell vizsgálnia, megállapításának pedig az ügydöntő határozat mérlegelés nélküli hatályon kívül helyezését kell maga után vonnia. Éppen ezért a 2020. évi XLIII. törvény új abszolút hatályon kívül helyezési okot konstruált a tettazonosság mértékét meghaladó mértékű ténybeli különbözőség esetére (2020. évi XLIII. törvény végső előterjesztői indokolása). Érdemes arra is utalni, hogy egy jelen ügyben felmerült hiba lényegében még korlátozott felülbírálat esetén is orvosolható lenne.

[27] Mindezen bevezetés után szükséges azt is megemlíteni, hogy a törvényszék által is felhívott BH2024. 230. számú döntés [56] bekezdése (ami a Kúria Hkf.I.237/2024/11. számú határozata) rögzíti azt, hogy a különböző eljárásokban az abszolút hatályon kívül helyezési okok is más-más értelmet nyernek. A felülvizsgálati eljárás szabályai szerint az eljárási szabálysértés miatt a jogerős határozat megváltoztatására nincs törvényes lehetőség, így felülvizsgálatban kizárólag az ügydöntő határozat hatályon kívül helyezésére kerülhet sor (Be. 663. § (2) bekezdés). Ezért a felülvizsgálati eljárásban olyan eljárási szabálysértés is hatályon kívül helyezést eredményez, amely a másodfokú eljárásban a Be. szabályai szerint orvosolható. A másodfokú bíróságnak az eljárási hiba okának helyes feltárása mellett, az annak megfelelő rendelkezés meghozatala érdekében lehetősége van az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatására is.

[28] Az indokolási kötelezettség megsértéséhez kapcsolódó eljárási hiba tekintetében tehát eltérő a helyzet attól függően, hogy a bíróság fellebbezés vagy felülvizsgálati indítvány alapján jár el. A másod-, illetve harmadfokú bíróságnak ugyanis (bár korlátozottan és különböző mértékben) módja van a tényállás kiegészítésére, így bizonyíték mérlegelésére, míg felülvizsgálat során erre nincs törvényi lehetőség (Kúria Bfv.II.161/2014/5.szám).

[29] Rögzíti még az ítéltábla azt is a Kúria határozatai nyomán, hogy nem közömbös az eljárási hiba kapcsán az sem, hogy a hiányzó tényállás, bűnösséget megállapító vagy felmentő rendelkezéshez kapcsolódik vagy nem kapcsolódik. Felmentés ugyanis a vád alól történik, míg az elítélés a bűnösség megállapítása a bíróság által megállapított tényálláson alapul és így értelemszerűen nem azonos a jogi helyzet. A vizsgálat változatlan tartalma azonban, hogy a főkérdésben való ellentétnek a lényege, hogy nem dönthető el a bíróság akarata, ami azonban jelen esetben nem áll fenn.

[30] Valójában ez az elv a többi úgynevezett abszolút hatályon kívül helyezési oknál is érvényesül, így például a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontjával kapcsolatban a precedens értékű BH2015. 59. számú döntés (Kúria Bhar.II.1549/2013. számú döntés) egyértelművé teszi, hogy az abszolút eljárási szabálysértés ellenére is a felülbírálat során csak azokat a tárgyalási napokat kell figyelmen kívül hagyni, melyeken megvalósult az eljárási szabálysértés, azaz azon ok, hogy a tárgyalást olyan személy távollétében tartották meg, akinek jelenléte a törvény értelmében kötelező lett volna (Be. 608. § (1) bekezdés d) pont). Felülvizsgálatban mindez szükségszerűen hatályon kívül helyezést eredményez, rendes eljárásban pedig a megoldás attól függ, hogy teljeskörű felülbírálat van vagy korlátozott felülbírálat. Könnyebbség teljeskörű felülbírálat esetén van, mert akkor ezen ok megalapozatlansági oknak tekintendő és javítható a rendes eljárásban. Mindez azért lényeges, mert a törvényszék által a döntése alátámasztására hivatkozott BH2016. 328. számú döntés ugyancsak felülvizsgálati eljárásban született, amikor a tényálláshoz való kötöttség teljes és egyébként más ténybeli alap mellett a kasszáción kívül más megoldás nem mutatkozott.

[31] Még a Be. 609. § (2) bekezdés d) pontja szerinti relatív indokolási hibában megnyilvánuló eljárási szabálysértés esetén is csak akkor kerülhet sor hatályon kívül helyezésre és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására utasító rendelkezés meghozatalára, ha az indokolás hiányának vagy hiányosságának következtében a bíróság döntési folyamata valamelyik büntetőjogi főkérdés tekintetében nem követhető nyomon (Kúria Bt.III.1/311/2017/12.). Az ennél nyilvánvalóan súlyosabb indokolási hibát tartalmazó Be. 608. § (1) bekezdés f) pontja esetén ez a megállapítás nyilvánvalóan ugyanígy igaznak kell, hogy legyen.

[32] Továbbmenve azt is rögzíteni kell, hogy a tényállás megalapozatlansága és az indokolási kötelezettség mikénti teljesítése két különböző eljárási fogalom. El kell határolni a megalapozatlanság eseteit és a ténykérdésekkel kapcsolatos indokolási kötelezettség elmulasztását. Az anyagi jogi kérdésben elfoglalt bírói álláspont helyessége, a megállapított tényállás megalapozottsága, valamint a ténykérdésekre vonatkozó indokolási kötelezettség teljesítése egyaránt az ítélet indokolásából állapítható meg, ebből azonban nem következik, hogy ezek vizsgálata között ne volna szigorú logikai viszony. El kell határolni egymástól az indokolás azon hiányosságait, amelyek

- anyagi jogi következményt vonnak maguk után,
- megalapozatlanságot eredményeznek,
- az indokolási kötelezettség megsértésének minősülnek.

[33] A megállapított tényállás megalapozatlansága a ténymegállapító tevékenység, nem pedig az arról számot adó indokolás hibája. A tényállás nem az indokolástól lesz megalapozott, ezért amíg a tényállás megalapozatlan, addig az indokolási kötelezettség teljesítésének vizsgálata valójában közömbös, ha pedig nincs lehetőség a megalapozatlanság kiküszöbölésére, akkor okafogyott. Az eljárási szabálysértést 'nem lehet ürügyül használni a

részleges megalapozatlanság javításának törvényi kötelezettségével szemben' (EBH2019.B.9.).

[34] A bíróság a bizonyítékokat egyenként és összességükben szabadon értékeli, a bizonyítás eredményét az így kialakult meggyőződése szerint állapítja meg (Be. 167. § (4) bekezdés).

[35] Kétségtelen, hogy bizonyos esetekben az indokolás hiányossága, a logika rendjével való ellentmondása önmagában is alapja lehet hatályon kívül helyezésnek a Be. 609. § (2) bekezdés d) pontja alapján (BH2022. 318.). A korábban kifejtettek szerint erre akkor kerülhet sor általában, ha nem állapítható meg a bíróság akarata, illetve hogy a bíróság pontosan mely bizonyítékokra és milyen okok folytán állapította meg a tényállást vagy ellentmondó bizonyítékok számbavétele során a logika szabályai sérülnek vagy ha az indokolás nyilvánvalóan összeütközésbe kerül a tudomány elfogadott eredményeivel, a természetes szemlélettel, azaz a laikus által is jól felismerhető és megérthető érvekkel. Ez viszont jelen esetben nem állapítható meg. A Nyíregyházi Járásbíróság állást foglalt abban a kérdésben, hogy a vád tárgyává tett és felmentéssel érintett cselekmény, azaz a rablás büntetnének kísérlete megtörtént-e, ténylegesen rögzítette a bíróság álláspontját arról, hogy a vád tárgyává tett cselekményekre mely tények állapíthatóak meg, illetőleg melyek nem és ezzel a bíróság a vád kimerítésére irányuló kötelezettségének is eleget tett.

[36] A felülbírálati ügyben az elsőfokú bíróság a tettazonosság keretei között egyrészt:

- megállapított tényállást,
- megjelölte és értékelte azon személyi- és tárgyi bizonyítékokat, amelyekre a tényállást alapította,
- és ezen indokolásból nyomon követhető az a gondolati folyamat (bírói szillogizmus), mely a bíróságot a részbeni felmentést eredményező döntéséhez vezette.

[37] Amit az elsőfokú bíróság megállapított, részben eltérve a vádtól, azt meg is indokolta. Az elsőfokú bíróság részletesen foglalkozott a vádlotti védekezéssel és a felmerülő bizonyítékokkal, s ezt követően valódi mérlegelésre került sor a bíróság részéről, amikor kifejtette, hogy mely bizonyítékokat fogad el valónak és melyeket nem.

[38] Az indokolásban így érintett valamennyi bizonyítékot és a vád bizonyítékaira is kitért.

[39] Mindezekre tekintettel az ítéltábla megállapította, hogy a hatályon kívül helyezés törvényi előfeltételei sem ténybeli, sem eljárásjogi okból nem állnak fenn, ezért a másodfokú bíróság végzését nem ügydöntő végzéssel [Be. 629. § (3) bekezdés], a Be. 629. § (2) bekezdés b) pont első fordulata alapján hatályon kívül helyezte és a másodfokú bíróságot új eljárás lefolytatására utasította.

[40] A másodfokú bíróságnak az elsőfokú ítélet elleni fellebbezést érdemben kell elbírálni. E határozat vizsgálati eljárásban az ítéltábla nem az eljárás megismétlését, hanem lefolytatását írja elő, mely nem iránymutatás, hanem olyan, a törvényen alapuló előírás, mely kötelezettséget teremt az érdemi döntéshozatalra. A jogintézménynek ez az egyik lényege, azaz az indokolatlan hatályon kívül helyezések elkerülése és az eljárás hatékonyságának, időszerűségének biztosítása. A kasszáció, mint súlyos elsőfokú hiba közvetett formájú, azaz új eljárást igénylő kiküszöbölése, a büntető perben végső eszköz, ultima ratio, melynek feltételei nem adóttak a felülbírálati ügyben.

[41] A fellebbezés másodfokú elintézési formájára, a lehetséges bizonyításra, annak hatókörére, a vizsgált bizonyítékok értékelésére utasítás nem adható, arról viszont egyértelműen állást kell foglalni a másodfokú bíróságnak, hogy a tényállás megalapozott-e

vagy sem, illetőleg az elírásból, leírásból adódó hibákat is javítani kell. Enélkül nyilvánvalóan érdemi döntés nem hozható, annak pedig fennállnak a feltételei.

[42] A tényállást a másodfokú bíróság részben megalapozatlannak tartja (teljes megalapozatlanságra az ügyészség sem hivatkozott és arra nincs is adat), akár hiányosság, akár felderítetlenség vagy helytelen ténybeli következtetés folytán, úgy azt orvosolnia kell a Be. 593. § (1) bekezdése vagy ha szükséges, a Be. 593. § (1) bekezdés c) pontja alapján olyan eltérő tényállás megállapításával, amely a vádlott bűnösségének megállapításához vezethet. Ebben a körben azonban szükséges rögzíteni azt, hogy a bizonyítékok felülmérlegelésének tilalma annyit jelent, hogy a fellebbviteli bíróság nem dönthet másként egy bizonyíték hitelességéről, mint ahogyan azt az elsőfokú bíróság tette. Így nem mondhatja például azt egy elsőfokú bíróság által elfogadott tanúvallomásra, hogy azt nem fogadja el és az annak alapján megállapított tényeket mellőzi a tényállásból, illetve nem egészítheti ki vagy módosíthatja az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást egy általa el nem fogadott tanúvallomás vagy vallomásrész alapján (EBH2019. B.9.). Jelen ügyben ehhez segítséget jelent, hogy egyértelműen rögzítette a járásbíróság, hogy mely vallomásokot fogadta, illetve nem fogadta el. A másodfokú bíróságnak tehát az elsőfokú bíróság által elfogadott bizonyítékokat kell alapul vennie, attól megalapozott tényállás esetén akkor sem térhet el, ha saját meggyőződése esetlegesen eltérő (EBH2019. B.9.). A tényállás módosítása (ide értve az eltérő tényállás megállapítását is) csak az elsőfokú bíróság által elfogadott bizonyítékok alapján történhet. Az elsőfokú bíróság által megállapított bizonyítást érintő ügyiratok alapján a tényállás módosítása valójában nem más, mint ugyanazon bizonyíték alapján olyan további, az elsőfokú bíróság által nem megállapított ténynek a megállapítása, amit az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyott, azonban a vádlott büntetőjogi felelőssége szempontjából releváns (ide nem értve azt, ha az elsőfokú bíróság kifejezetten rögzítette, hogy az adott tény tekintetében a szóban lévő bizonyítékot nem fogadja el). Az iratellenesség kiküszöbölése azt jelenti, hogy az elsőfokú bíróság nem a valós, az ügyiratokban rögzített tartalma szerint vette figyelembe a bizonyítékot és ezt javítja ki a fellebbviteli bíróság az ügyiratok szerinti tartalom alapulvételével. Téves ténybeli következtetés esetén pedig az elfogadott bizonyítékból történő, a logika szabályainak meg nem felelő ténykövetkeztetést helyesbíti a jogorvoslat tárgyában elbíráló bíróság. Minden esetben azonban a tényállás módosításának alapja az elsőfokú bíróság által elfogadott bizonyíték. Az elsőfokú bíróságtól történő eltérő mérlegelésre abban az esetben van kizárólag lehetőség a Be. 593. § (2) bekezdés alapján, ha a másodfokú bíróság az ítélet megalapozatlanságának kiküszöbölése során – a helyes tényállás érdekében felvett bizonyítás, az ügyiratok tartalma vagy ténybeli következtetés alapján – az elsőfokú bíróságtól eltérő tényeket állapít meg, az eltérő tényekkel kapcsolatos bizonyítékokat eltérően értékelheti. A másodfokú bíróság sem értékelheti azonban az elsőfokú bíróságtól eltérően a másodfokú bíróság által megállapított ténnyel össze nem függő, valamint a megalapozatlansággal nem érintett tényekkel kapcsolatos bizonyítékokat (Be. 593. § (2) bekezdés).

[43] A másodfokú eljárásban, ha történetesen új bizonyíték, iratellenesség vagy akár ténybeli következtetés alapján új tényként megállapítható, hogy a vád tárgyává tett időszakban a gépkocsit mégis csak Terheltl vádlott vezette, akkor ezen új tényhez kapcsolódóan nyilvánvalóan lehetőség van kapcsolódó bizonyítékokat eltérően értékelni. Ehhez a gondolati menethez sem elégséges azonban pusztán az, hogy az elsőfokú bíróság által értékelt bizonyítékokat más módon is lehetne értékelni.

[44] Ha viszont a másodfokú bíróság megállapítása szerint megalapozatlansági ok nem észlelhető, akkor sem ténybeli módosításra, sem pedig eltérő bizonyítéktértékelésre nincs lehetőség, mert a ténybeli reformáció alapvető és megkerülhetetlen feltétele a tényállás megalapozatlansága. Mindez azért is jelentős, mert az indokolási kötelezettség teljesítése csak

megalapozott, illetve megalapozottá tett tényállás tekintetében vizsgálható, amennyiben ugyanis a tények megállapítása hiányzik, úgy az azokra vonatkozó indokolás sem kérhető számon (Kúria Bt.III.1.311/2017/12., EBH2018. B.8., Kúria Bhar.III.1.436/2018/8., EBH2019. B.9.). A törvényszék pedig az indokolási kötelezettséggel kapcsolatos hatályon kívül helyezési okot állapított meg, ami arra utalhat, hogy a megalapozatlansággal kapcsolatos vizsgálatot elvégezte. A felülbírálat tehát az eljárási szabályok megtartásának ellenőrzését követően a tényállás megalapozatlanságának a kiküszöbölése, majd az indokolás esetleges pótlásaként végezhető el.

[45] A végzés ellen a fellebbezés jogát a Be. 629. § (2) bekezdés b) pontja és a (4) bekezdése zárja ki.

Debrecen, 2026. január 19.

Dr. Répássy Árpádné dr. Német Laura s. k.
a tanács elnöke

Dr. Elek Balázs s. k.
k.

előadó bíró

Dr. Toma Attila s.

bíró

Záradék: A Debreceni Ítéltábla Hkf.II.604/2025/5. számú végzése a mai napon véglegessé vált.

Debrecen, 2026. január 19.

Dr. Répássy Árpádné dr. Német Laura s. k.
a tanács elnöke